

СОВЕТ
СРЕДНЕАТЫНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Центральная, д. 2а, д.Нижние Аты,
Арский муниципальный район, 422016

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА АТЫ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Үзәк урам, 2а йорт, Тубән Аты авылы,
Арча муниципаль районы, 422016

Тел. (84366)50-7-35, факс (84366)50-7-35 E-mail: Sat.Ars@tatar.ru

**Урта Аты авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

«8» май 2018 ел

№ 59

Урта Аты авыл жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында

«Урта Аты авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын гамәлдәге законнарға туры китерү максатларында, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясы нигезендә Урта Аты авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Арча муниципаль районы Урта Аты авыл жирлеге Советының 2014 елның 27 октябрдәге 67 номерлы Урта Аты авыл жирлеге Советы карары белән расланган Урта Аты авыл жирлеге уставына түбәндәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр проектын расларга (2015 елның 30 июндәге 90 номерлы; 2015 елның 26 октябрдәге 7 номерлы; 01.11.2016 елның 27 номерлы, 11.05.2017 елның 38 номерлы үзгәрешләре белән):

белән расланган уставына Арча муниципаль районы Урта Аты авыл жирлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында. түбәндәге үзгәрешләр кертәргә:

1) 5 ст. 1 өлөшөн түбәндәгечә баян итәргә:

«1. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтөлешен тикшереп тору, жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) жирлектәге салымнарны һәм җыямнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

5) жирлек халкын элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтә күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) жирлектә яшәүчеләрнең ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

7) жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру;

8) жирлекнең архив фондларын булдыру;

9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтөлешен тикшереп тору, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

10) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгөртү, юк итү, урам-юл челтөре элементларына (федераль эһемияттөге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара эһемияттөге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле эһемияттөге жирле юлларыннан тыш) исемнәр бирү, жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгөртү, юк итү, мәгълүматны дәүләт адреслар реестрында урнаштыру;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнырға һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) жирлек чикләрендә Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәзмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәзмин итүне оештыру;

17) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле эһемияттөге автомобиль юлларында юл эшчәнлегә;

18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуға, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясә халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуға һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) жирлек халкының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарын жиһазландыруны оештыру, шул исәптән гражданнырның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәзмин итү.»

2) 6 статьяның 1 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«6 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органныр жирлекләрнең жирле эһемияттөге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә хокуклары

1. Жирлек жирле үзидарә органныр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) жирлек музейларын төзү;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруға бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәзмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларға булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре оешмалары тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү; 11) торак законнары нигезендә муниципаль торак фондыннан социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданның торак урыннары бирү;

12) җирлек территориясендә яшәүче сукбай хайваннарны тоту һәм тоту чараларын гамәлгә ашыру;

13) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру; 14) инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм күрсәтү.»

3) 11 статьяның 7 абзацын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

7) гавами тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар;»

4) 17.1 ст. өстәргә:

«Статья 17.1. Авыл торак пункты старостасы

1. Җирле эһәмияттәге мәсьәләләренә авыл торак пунктында хәл иткәндә җирле үзидарә органнарының һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең үзара хезмәттәшлеген оештыру өчен җирлектә урнашкан авыл торак пунктында торак пункт старостасы билгеләнергә мөмкин.

2. Авыл торак пункты старостасы әлеге авыл торак пункты территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия затлар арасынан авыл торак пункты гражданның жыенын тәкъдим итү буенча аның составына әлеге авыл торак пункты керә торган муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы тарафыннан билгеләнә.

3. Авыл торак пункты старостасы дөүләт вазыйфасын, дөүләт гражданның хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче зат булмый, җирле үзидарә органнары белән хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм алар белән турыдан-туры бәйлә башка мөнәсәбәтләрдә була алмый.

4. Авыл торак пункты старостасы итеп түбәндәге затлар билгеләнә алмый:

1) дөүләт вазыйфасын, дөүләт гражданның хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

2) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылган;

3) юкка чыгарылмаган яисә алынмаган хөкем ителүе булган.

5. Авыл торак пункты старостасы вәкаләтләре вакыты биш ел.

Авыл старостасы вәкаләтләре әлеге авыл торак пункты кергән муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы карары буенча, авыл торак пункты гражданның жыены тәкъдиме буенча, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131 - ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 10. өлешенә 1-7 пунктларында билгеләнгән очрақларда вакытыннан алда туктатыла.

Авыл старостасы:

1) авыл торак пунктында җирле эһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән, шул исәптән гражданның жыеннарында, жыелышларында, конференцияләрендә катнашу юлы белән хезмәттәшлек итә, мондый чаралар нәтижеләре буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән мәрәҗәгатьләренә һәм тәкъдимнәренә, шул исәптән рәсмиләштерелгән мәрәҗәгатьләренә һәм тәкъдимнәренә җибәрә;

3) жирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча авыл торак пункты халкына мәгълүмат бирә, шулай ук аларны жирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматка житкерүдә ярдәм итә;

4) жирле үзидарә органнарына гавами тыңлаулар һәм ижтимагый фикер алышулар оештыруда һәм уздыруда, аларның нәтижәләрен авыл торак пунктында халыкка игълан итүдә ярдәм итә;

5) муниципаль берәмлек уставында һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкилләклә органының норматив хокукый актында Россия Федерациясә субъекты законы нигезендә каралган башка вәкаләтләренә һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

7. Эшчәнлек гарантияләре һәм авыл торак пункты статусының башка мәсьәләләре муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы норматив хокукый акты белән Россия Федерациясә субъекты законы нигезендә билгеләнә ала.»

5) 20 статьяны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«Статья 20. Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар

1. Фикер алышу өчен, муниципаль норматив хокукый актлар мәсьәләләре буенча жирле әһәмияттәге авыл халкы катнашында район Советы, район башлыгы тарафыннан гавами тыңлаулар үткөрелергә мөмкин.

2. Гавами тыңлаулар халык, район Советы яки жирлек башлыгы инициативасы белән үткөрелә. Халык яки авыл жирлегә Советы инициативасы белән үткөрелә торган ачык тыңлаулар жирлек Советы, ә жирлек башлыгы инициативасы белән жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Гавами тыңлауларга чыгарылырга тиешле сораулар:

1) жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, Уставка үзгәрешләр бары тик уставта беркетелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләренә Россия Федерациясә Конституциясә, федераль законнар белән туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш;

2) жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) районның социаль-иқтисадый үсешә стратегиясә проекты;

4) районны үзгәртеп кору мәсьәләләре.

4. Гавами тыңлаулар үткөрү турындагы карар, законда башкасы каралмаган булса, тиешле орган яисә районның вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Аларны үткөрү вакытын һәм урынын күрсәтеп гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса.

6. Гавами тыңлаулар үткөрү турындагы карар басылып чыккан көннән алып һәм аларны үткөрү көненә кадәр жирлек башлыгына халык алдында тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язмача тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый акт проектына карата ачык тыңлауларга чыгарыла торган тәһәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәерергә хокуклы. Жирлек башлыгы кәргән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләренә гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, гавами тыңлаулар муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Гавами тыңлаулар белгечләренә, экспертларны, кызыксынган затларны чакыру юлы белән үткөрелә. Гавами тыңлауларда районның теләсә кайсы кешесә катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча жирле үзидарә органнары һәм районның вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенцияләренә муниципаль норматив хокукий акт проектына гавами тыңлауларга чыгару кертелгән.

9. Гавами тыңлауларның нәтижәләре, кабул ителгән карарларның дәлилленгән нигезләмәсен дә кертәп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

10. Әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртибе жирлек Советы карары белән билгеләнә.

11. Гамәлдәге кануннарда гавами тыңлаулар өчен каралган башка сроклар билгеләнмәгән булса, әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кулланыла.

12. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне межалау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның чик параметрларыннан читкә китүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары буенча, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның башка төренә рөхсәт ителгән бер төрен үзгәртү мәсьәләләре буенча, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренең расланмаган очракта, жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелә, аларны оештыру һәм үткәрү тәртибе шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турындагы закон нигезләмәләрен исәпкә алып, Арча район Советы карары белән билгеләнә.».

6) 23 статья түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«Статья 23. Гражданнар жыены

1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдә 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очрактарда гражданнар жыены үткәрелергә мөмкин:

1) әлеге торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә торган күрсәтелгән торак пункт составына кергән жирлек (муниципаль район)чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта (муниципаль район);

2) жирлек составына кергән торак пунктта, шәһәр эчендәге районда, федераль әһәмияттәге шәһәр эчендәге территориядә, шәһәр округында яисә муниципаль район чикләрендәге авылара территориядә урнашкан торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;;

3) авыл торак пунктында иске авыл торак пункты кандидатурасын тәкъдим итү мәсьәләсе буенча, шулай ук иске авыл торак пунктының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча.

4) авыл торак пунктында гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очрактарда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда каралган гражданнарның схемасы анда торак пунктта яисә жирлектә яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Әгәр гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, мондый жыен карары кабул ителгән дип санала."

7) 31 статьяга түбәндәге эчтәлекле 5-8 өлешләр өстәргә:

«5. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән биналарда, бүлмәләрдә, шулай ук йорт эчендәге территорияләрдә уздырыла. Бу

очракта аларны үткөрү тормыш-яшөөшне тээмин итү, транспорт яисә социаль инфраструктура, элемтә объектлары эшчәнлеге бозылуга, жәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулар булдыруга йә граждандарның торак урыннарына яисә транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә китермәскә тиеш. Мондый очрашулар турында Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимияте органнары яки жирле үзидарә органнары хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарға аларны уздыру датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

6. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бирелгән урыннары билгелиләр, шулай ук жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

7. Депутатның сайлаучылар белән гавами чара рәвешендәге очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткөрелә.

8. Депутатның жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык күрсәтү Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.»

8) 33 статьяның 1 өлешендәге 5 һәм 25 пунктың түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«5) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясен раслау;»;
«25) муниципаль берәмлек территориясен тәзекләндерү кагыйдәләрен раслау;».

9) 45 статьяга түбәндәге эчтәлекле 4 өлеш өстәргә:

«4. вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган муниципаль берәмлек башлыгы Россия Федерациясе субъектының (Россия Федерациясе субъекты дөүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасыннан төшерү турында йә муниципаль берәмлек башлыгын отставкага чыгару турында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары нигезендә әлеге хокукый актка яисә суд тәртибендә карарга шикәят биргән очракта, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы муниципаль берәмлек башлыгын үз составынан яисә конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасынан сайлап, суд карары законлы көченә кәргәнчә сайлау турында карар кабул итәргә хокуксыз.»;

10) 45 статьяга түбәндәге эчтәлекле 5 п. өстәргә:

«5. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составынан сайлана торган жирлек башлыгын сайлау вәкаләтләре шул рәвешле туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре чоры тәмамланганчы алты айдан кимрәк вакыт калгай булса, жирлек башлыгын муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы составынан сайлау яңа сайланган муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының беренче утырышында гамәлгә ашырыла.»

11) 49 статьяның 1 өлешендәге 1 пунктың түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- Жирлек бюджетын төзи

- жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен эшләүне тәэмин итә;

- жирлек бюджетын үтәүне, жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен

үтәүне оештыра;

- жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен үтөү турында хисаплар әзерләүне тәмин итә;

- стратегик планлаштыру өлкәсендә «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- Жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр жыюны оештыра һәм күрсәтелгән дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә тапшыру;»

12) 71 статьяны түбәндәге редакциядә бөян итәргә:

«71 статья. Жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль норматив хокукый актларны, килешүләрне бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе.

1. Жирлек Советы карарлары, әгәр аларның карары белән башкасы билгеләнмәгән булса, Язучылар Башлыгы имза салган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Салымнар һәм жыемнар турында жирлек Советының норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек Уставын кабул итү яисә әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек гамәлгә куйган оешмаларның хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждән хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагыла торган муниципаль норматив хокукый актлар; шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкергәннән) үз көченә керә.

4. һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, аңа имза салу датасы (Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Жирлек Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый акты имзалаган вазыйфаи зат исеме, матбугат булырга тиеш.

5. Жирлекнең бюджет турындагы карары, аның үтөлеше турындагы хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турындагы карар, Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль норматив хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, аларны имзалаган көннән алып жиде гасыр эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкереләргә) тиеш.

6. Муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, Жирлек Советы депутатын үзгәртү, үзгәртеп кору, Жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау турында, жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләрне һәм башка актларны закон нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) турында шулай ук норматив булмаган хокукый актлар булырга тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкереләргә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый акт реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны, килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакуләм мәгълүмат чараларында йә жирлек территориясендә таратыла торган башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында хокукий акт (килешү) текстын бастырып чыгару. Хокукий акт текстын башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хақында тамга булырга тиеш;

- жирлекнең торак пунктлары территориясендә хокукий акт (килешү) текстын махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны Жирлек Советы тарафыннан раслана һәм Жирлектә яшәүчеләрнең муниципаль хокукий акты тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш;

- хокукий акт (килешү) текстын Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> адресы буенча урнаштыру.

- хокукий акт (килешү) яисә хокукий акт проекты текстын Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә районның рәсми сайтында урнаштыру.

9. Муниципаль хокукий актны (килешүне) бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасы чыгу датасы йә тиешле актны (килешүне) игълан итү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш, алар актны таратып тарата башлау (тарату) датасына яисә аны мәгълүмати стендта урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукий актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукий актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән, Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукий актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Жирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукий актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбугат басмасында беренче бастырып чыгару булып санала.

12. Муниципаль хокукий актларны һәм жирле үзидарә органнары килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен «Интернет» челтәре басмасыннан да файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукий актның тулы тексты рәсми челтәр басмасында басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, басмада аңа карата күләмле график һәм табличный кушымталар басмада китерелмәскә мөмкин.»

13) 87 статьяга түбәндәге эчтәлекле 4 пункт өстәргә:

«4. Муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт белән район уставын яңа редакциядә кую рөхсәт ителми. Бу очракта муниципаль берәмлекнең яңа уставы кабул ителә, ә муниципаль берәмлекнең элек гамәлдә булган уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий актлар муниципаль районның яңа уставы үз көченә кәргән көннән үз көчләрен югалткан дип таныла.»

14) 87 статья түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«Статья 88. Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Жирлек уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында Жирлек Советы карары, алар кабул ителгәннән соң, Жирлек башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын

теркөү өлкөсөндө вөкалөтлө федераль башкарма хакимият органының территориаль органына жибөрөлө.

2. Әлеге Уставка үзгөрөшлөр кертү турында Жирлек Советы карары, алар дөүлөт теркөвенө алынганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергө) тиеш һәм аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкергәннөн) соң үз көченө керө.

Жирлек башлыгы муниципаль берәмлек уставын, муниципаль берәмлек уставына үзгөрөшлөр һәм өстөмөлөр кертү турында муниципаль хокукый акты муниципаль берәмлеклөр уставларын теркөү өлкөсөндө вөкалөтлө федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән көннөн алып жиде көн эчендө бастырып чыгарырга (халыкка житкерергө) тиеш.

3. Муниципаль берәмлек уставына кертелгән һәм жирле үзидарө органнары структурасын үзгөртө торган үзгөрөшлөр һәм өстөмөлөр жирле үзидарө органнары арасында вөкалөтлөр бүлөшү (муниципаль берәмлек уставын федераль законнарга туры китерү очраklarыннан, шулай ук жирле үзидарөнең сайланулы вазыйфай затларын сайлау вөкалөтлөрө, вөкалөтлөрө чоры, тәртибе үзгөрүдөн тыш), муниципаль берәмлек уставына күрсөтелгән үзгөрөшлөр һәм өстөмөлөр кертү турында муниципаль хокукый акты кабул иткөн муниципаль берәмлекнең вөкиллеклө органының вөкалөтлөрө чоры төмамланганнан соң, ә муниципаль районның вөкиллеклө органы формалашкан очракта - муниципаль берәмлек уставына үзгөрөшлөр һәм өстөмөлөр кертү турында муниципаль хокукый акт имзалаган муниципаль берәмлек башлыгының вөкалөтлөрө чоры төмамланганнан соң үз көченө керө.

4. Муниципаль берәмлек уставына үзгөрөшлөр һәм өстөмөлөр муниципаль хокукый акт белән кертелө, ул түбөндөгечө рәсмиләштөрөргө мөмкин:

1) муниципаль берәмлекнең вөкиллеклө органы карары белән, аның рөйсе һәм муниципаль берәмлек башлыгы йә муниципаль берәмлекнең вөкиллеклө органы рөйсе вөкалөтлөрөн башкаручы бердөй шөхсөн муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзаланган;

2) вөкиллеклө орган һәм муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзаланган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта аны кабул итү турында вөкалөтлө орган карарының реквизиитлары күрсөтелө. Мондый карарга күчөш нигезлөмөлөрөн һәм (яисө) муниципаль берәмлек уставына кертелө торган үзгөрөшлөр һәм өстөмөлөр үз көченө керү турындагы нормаларны кертү рөхсөт ителми.»

2. Уставның 5 статьясындагы 1 өлөшенөң 9 п. һәм 14 п. кагыла торган үзгөрөшлөр 01.01.2019 белән үз көченө керө дип билгелөргө.

3. Әлеге карарны дөүлөт теркөвө өчен уставларны теркөү өлкөсөндө вөкалөтлө федераль башкарма хакимият органының территориаль органына кабул ителгән көннөн алып 15 көн эчендө жибөрөргө.

4. Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлегө башлыгына уставларны теркөү өлкөсөндө вөкалөтлө федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан “Урта Аты авыл жирлегө Уставына үзгөрөшлөр һәм өстөмөлөр кертү турында” карарны гражданныр күплөп тупланган урыннарда урнаштыру юлы белән халыкка житкерергө һәм Татарстан Республикасының хокукый мөгълүматының рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) урнаштыру юлы белән бастырып чыгарырга кергән көннөн алып жиде көн эчендө бастырып чыгарырга.

5. Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлегө башлыгына уставларны теркөү өлкөсөндөгө вөкалөтлө федераль башкарма хакимият органының территориаль органына үзгөрөшлөрне һәм өстөмөлөрне рәсми игълан итү чыганагы һәм датасы турында белешмөлөр жибөрөргө.

Урта Аты авыл жирлегө башлыгы

[Handwritten signature]

Р.Х.Батталова